

جایگاه زنان در فرایند
توسعه روستایی و چالشهای
فراروی آن

تألیف: دکتر محمدصادق علیائی
ویراستار ادبی: دکتر ذوالفقار علامی مهماندوستی

سرشناسه	: علیائی، محمدصادق، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: جایگاه زنان در فرایند توسعه روستایی و چالشهای فراروی آن / تألیف محمدصادق علیائی.
مشخصات نشر	: تهران: آرنا، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۱ص؛ س.م. ۵/۱۴×۵/۲۱
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۱۴-۵۱-۰۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۲۰ - ۱۳۲.
موضوع	: زنان در عمران روستایی -- ایران
موضوع	: زنان روستایی -- ایران -- فعالیتهای اجتماعی
موضوع	: عمران روستایی -- ایران -- طرحها
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۲ ۸ع ۹/۲/۶۰۷۷HD
رده بندی دیویی	: ۴۸۳.۰۹۵۵/۳۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۳۷۱۵۲

عنوان	: جایگاه زنان در فرایند توسعه روستایی و چالشهای فراروی آن
تألیف	: محمدصادق علیائی.
ناشر	: آرنا
طرح جلد	: محسن علیائی
صفحه آرایي	: الهه بذرافشان
چاپ	: اول ۱۳۹۲
شمارگان	: ۱۰۰۰ نسخه قیمت: ۸۰۰۰ تومان
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۱۴-۵۱-۰۰

تقدیم به:

همای زنان سرزمین باستانیم به ویژه زنان خستگی ناپذیر و بی
نام و نشان هستائی که عاشقانه و سختکوشانه در تلاش و تکاپو برای
زندگی هر چه بهتر و به امید فردای روشنتر گام زده‌اند، ولی زینت
بخش هیچ دفتری نشاء، اگر چه کتاب زندگی بدون آن‌ها هرگز معنا
و مفهومی نداشته است.

فهرست مطالب

۸	مقدمه
	فصل اول
۱۱	مروری بر پژوهش‌های انجام گرفته در ارتباط با فعالیت زنان روستایی
	فصل دوم
۴۰	جایگاه زنان در توسعه روستایی
۴۰	توسعه دیدگاه‌های مربوط به آن
۴۵	دیدگاه‌های موجود در رابطه با نقش زنان در توسعه
۵۱	جایگاه زنان در توسعه روستایی
	فصل سوم
۵۶	ویژگی‌های اشتغال زنان روستایی در کشورهای در حال توسعه
۵۸	ویژگی‌های اشتغال زنان روستایی در ایران
۶۱	عوامل مرتبط با اشتغال زنان روستایی
۶۲	ساختار کشاورزی و طبقات اجتماعی
۶۳	نظام کشت و تنوع محصولات تولیدی
۶۵	نوسازی کشاورزی
۶۶	وضعیت خانواده
۶۹	نقش زنان روستایی در اقتصاد خانوار
۷۲	انواع فعالیت‌های زنان روستایی
۷۱	امور زراعی و باغی
۷۵	امور دام و طیور
	میزان ساعت کار روزانه زنان روستایی در فعالیت‌های اقتصادی (کشاورزی، تولید
۸۱	صنایع دستی)

۸۲	خدمات خانه داری
----	-----------------

فصل چهارم

۸۷	چالش های مشارکتی زنان روستایی در فرایند توسعه روستایی
----	---

۸۹	ارزشگذاری پائین کار زنان روستایی
----	----------------------------------

۸۹	جامعه پذیری جنسیتی
----	--------------------

۹۰	تجربه فرهنگ دنیا گریزی و آخرت طلبی
----	------------------------------------

۹۰	تسلط فرهنگ مرد محور
----	---------------------

۹۱	ضعف آموزش و پایین بودن سطح عمومی تحصیلات
----	--

۹۱	وضعیت نامناسب زنان روستایی
----	----------------------------

۹۲	عدم درک و تصور زنان از خود
----	----------------------------

۹۳	مفاهیم همراه کننده زنان روستایی
----	---------------------------------

۹۳	عدم دسترسی به فرصت های شغلی و منابع زمین
----	--

فصل پنجم

۹۸	راههای رفته و پیش رو در فعالیت زنان روستایی
----	---

۱۰۳	موانع و تنگناهای موجود مربوط زنان روستایی
-----	---

۱۰۶	راه های پیش رو
-----	----------------

۱۱۰	اقدامات لازم در مورد تأمین بهداشت زنان روستایی
-----	--

۱۱۲	فهرست منابع
-----	-------------

۱۲۱	فهرست منابع خارجی
-----	-------------------

مقدمه

زنان به عنوان نیمی از جمعیت هر کشور نقشی تعیین کننده در کارهای تولیدی و مشاغل اجتماعی دارند. در کنار مسئولیتها و فعالیتهایی که در خانواده به عنوان مادر و همسر دارند، در فعالیتهای اقتصادی و تولیدی نیز سهمی مهم و بسزا برعهده دارند. در این میان سهم و نقش زنان روستایی در فعالیتهای تولیدی و کشاورزی اعم از کاشت، داشت و برداشت، دامداری و باغداری... چشمگیرتر است و در کنار نقشی که آنها در خانواده ایفاء می کنند، میتوان خانواده محسوب می شوند، اهمیت این نقش برجسته تر و پررنگ خود را نشان میدهد، به عبارت دیگر فقدان آنها نه تنها خانواده را در عرصه وظایفی که بر عنوان مادر و همسر برعهده دارند دچار مشکل بلکه بحران می سازد، به عنوان نیروی کارآمد بسیار مؤثر، خانواده را از نقطه نظر اقتصادی نیز با بحران جدی روبرو می سازد.

با این حال، طی هزاران سال گذشته، نه تنها در ایران بلکه در جهان سرنوشت زنان به دست مردان رقم خورده است. در عرصه های مختلف زندگی، گرچه دوشادوش مردان بلکه بیشتر از آنان تلاش و کوشش کرده اند، اما زحمات طاقت فرسا و ارزشمند آنان به چشم نیامده و به دست فراموشی سپرده شده است. نگاه جامعه مردسالار به آنان عمدتاً، که اینجوری بوده، یا برای اطفای آتش شهوت مردان مورد استفاده قرار گرفته اند، از برای این که نشینند و زاینند شیران نر، و یا چون حمال بی جیره و مواجب با آنان رفتار شده و حاصل دسترنجشان به جیب مردان سرازیر گردیده است.

روش و منش و شخصیت‌شان مورد تحقیر و تخطئه قرار گرفته و کسی از ظن خود یار آنان شده و اسرار درونشان را کسی نجسته و یا نخواسته اند بجویند. تاریخ جهان از ظلم‌ها و ستم‌های فراوانی که بر زنان رفته، گران‌بار است، چه آن‌گاه که مایهٔ ننگ به حساب می‌آمدند، و زنده بگور می‌شدند، و چه آن‌گاه که مورد بهره‌کشی‌های گوناگون قرار می‌گرفتند، یا حق دفاع از خود نداشتند و از حقوق فردی و اجتماعی محروم بودند.

امروزه در سراسر جهان - حتی در کشورهای در حال توسعه - زنان در پی به دست آمدن نقشی حقیقی خود در عرصهٔ حیات اجتماعی و خانوادگی هستند، آن‌ها همان داده‌اند که قادرند به کارهای برجسته و ارزشمندی دست بزنند، خلاقیت، ابتکار، تعالی، مهارت و به طور کلی قابلیت‌های خود را در زمینه‌های گوناگون نشان بدهند. توانایی‌ها و قابلیت‌هایی جامعهٔ مردسالار آن را یا کتمان کرده و یا کم ارزش تلقی می‌کرده است. اما گذشت زمان و نقش آفرینی روزافزون زنان در عرصه‌های مختلف اجتماعی آشکارا نشان می‌دهد که جامعهٔ مردسالار سرانجام ناگزیر از تعیین بهر برابر این حقیقت مسلم خواهد بود که باید سهم و نقش آنان را به رسمیت بشناسد، گرچه منزلت پس دراز است و مقصد پس بعید.

ولی اگر فرصت‌های مناسب و مساوی و توجه به حقوق اجتماعی زنان فراهم گردد، آنان می‌توانند در تحول نظام اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کشورهایی که علاقمند به توسعه اقتصادی و اجتماعی هستند، نقش مؤثرتر و مهم‌تر را بازی کنند. اگر عوامل تولید مانند، فرصت‌های آموزشی و فن‌آوری و ... در اختیار زنان قرار گیرد همچون مردان می‌توانند در مدیریت

و کنترل سهم باشند و یا حتی، همان طوری که برخی بررسی‌ها نشان می‌دهد، خیلی بیشتر از آن‌ها در تولید نقش آفرین باشند.

در پایان مؤلف افتخار می‌داند دراین مجموعه از برخی آثار علمی‌ارزشمند اساتید گرانقدر آقایان دکتر ازکیا، دکتر غفاری، دکتر لهسایی زاده، و سرکارخانم دکتر شادی طلب، خانم دکتر دادورخانی و خانم دکتر سفیری به صورت مستقیم و یا غیر مستقیم بهره برده است، و جا دارد از آن بزرگواران تشکر و سپاسگزاری نماید، با این حال اگر در ارائه درست مطالب هر گونه نقص یا کوتاهی دیده شود ناشی از کوتاهی و بی دقتی اینجانب بوده است و امیدوار است با تامل و تدریس و تذکر این عزیزان در چاپ بعدی جبران و برطرف گردد./.